

Szerkesztőségi iroda:

Nagybacska Zápolya-
utca 1., hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybacska-
utca Zápolya-u. 1., hová
a hirdetések előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájer Lajos.

Felelős szerkesztő: Somfai János.

Nagybacska, 1916.

XLV. évfolyam, 194. szám.

Péntek, augusztus 25.

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 28 K
Félévre ——— 14 K
Negyedévre ——— 7 K
Egyes szám ára 10 fillér.

Hirdetéseket

a kiadóhivatal veszi föl.
Azonkívül az összes hír-
: : detési irodák : : :

Megjelenik vasár- és
ünnepnapok kivételével
mindennap d. u. 5 órákor

LEGUJABB.

— Saját tudósítónk cenzurázott telefonjelentései. —

Höfer mai jelentései.

Budapest, aug. 25. Érkezett d. u. 4 óra 50 perckor.

Orosz harctér:

Károly Ferenc József főherceg lovassági tábornok hadseregarcvonala:
A Moldovától nyugatra és a Tatár szoros vidékén az oroszok többrendbeli támadását részben kézitásban az ellenség nagy veszteségei mellett visszavertük. Egyébként a helyzet változatlan, helyenként váltakozó erősségű tüzérharc folyik.

Hindenburg vezértábornagy hadseregarcvonala:

A Perepelniki—Pieniaki szakaszon újra visszavettük az ellenségtől azt a keskeny lövőárok-részletet, amelyet 22-ikén elfoglalt és ez alkalommal egy tisztet, 211 főnyi légénységet elfogtunk és 3 gépfegyvert zsákmányoltunk.

Odébb északra nincs nevezetesebb esemény.

Olasz harctér:

Tegnap este az ellenség a Wippachtól délre levő állásainkat Nova Vasig élénk tüzérségi tűz alatt tartotta. Egyidejűleg számos felderítő osztag nyomult elő a harc vonalszakasz ellen, de valamennyit visszavertük.

A Fassani alpok harc vonalán az olaszok sikertelen támadása után a tüzérségi tevékenység is csökkent.

Délkeleti harctér:

A Vojusánál helyenként csatározás folyik.

Höfer altábornagy, a vezérkar főnökének helyettese.

A háborús parlament.

A képviselőház ülése. — Befejezték a jövedelemadó részletes tárgyalását. — Az ellenzék zárt ülést kérő indítványát elvetették. — Teleszky pénzügyminiszter beszéde. — Megkezdődött a vagyonadó tárgyalása.

Budapest, aug. 25. A képviselőház ma délelőtt Beöthy Pál elnöklésével ülést tartott, amelyen folytatták az adójavaslatok tárgyalását.

Az ülést megelőzően a képviselőház folyosóján rendkívül mozgalmas, élénk élet volt. A harctérről kedvező hírek érkeznek, az északi helyzet rendkívül kedvező, különösen a trónörökös csapatainak teljesítményeiről hoznak jó híreket.

Az ülést 11 órákor nyitja meg Beöthy Pál elnök az adójavaslatok 11-ik szakaszához felszólalnak Szmercsányi György és Polónyi Géza.

Negyed tizenkét órákor Rakovszky István 52 képviselő nevében zárt ülést kér, hogy bizalmas megbeszélést tarthassanak a helyzetről. A többség az ellenzék zárt ülést kérő indítványát elvetette.

Ezután folytatták a jövedelemadójavaslat tárgyalását, amelyhez hozzászóltott Hege d ü s Lóránt előadó, Pető Sándor, Szabó János és Teleszky János pénzügyminiszter.

A pénzügyminiszter felszólalásában többek közt ezt mondotta:

Érthető a lelkesedés, amellyel a tulajdonosok a jövő Magyarországot népeledés javítását tárgyalják. Ez a kérdés rendkívül fontos és a maga részéről is époly szeretettel nézi a családot, mint a

tuloldal. Az az állítás azonban nem áll meg, mintha a 10.000 koronán felüli jövedelemnél üdvösebb volna, ha külön adóztatnék meg a férj és feleség. A mostani adójavaslatok sokkal szociálisabbak az eddigiekénél. A magyar állam legnagyobb problémája, hogy a népesség szaporítása tervszerű intézkedésekkel előmozdítassék. Kétségtelen, hogy az állam pénzügyi helyzete olyan lesz, hogy szükség lesz a jövedelemadóban rejlő nagyobb adóforrást jobban kiaknázni. Egészen bizonyos, hogy az államnak több jövedelemre van szüksége, ha nem volna így, a szociális feladatokat jobban oldhatnánk meg. Az előadó módosítását elfogadásra ajánlja, Bródi Ernő határozati javaslatának elvetését kéri.

A Ház így határoz. Ezzel a javaslatot elfogadták részleteiben is.

Most rövid szünet következett, amely után megkezdtek a vagyonadó részletes tárgyalását, amelyhez gróf Eszterházy Mihály az első szónok.

Rakovszky és Apponyi indítványai.

Budapest, aug. 25. Rakovszky István ma délelőtt a képviselőházban indítványt jegyzett be, amelyben felkéri a kormányt, hogy sürgősen intézkedjék az iránt, hogy a magyar képviselőházban elmondott beszédek az osztrák sajtóban hiven közöltessenek a képviselőházi napló alapján és ami cenzuránk ne akadályozza meg az elhangzott beszédek lekötését.

Apponyi Albert gróf is indítványt jegyzett be, amely szerint hosszék tör-

vény az iránt, hogy a külügyminiszter köteleztessék a magyar parlamentben való időközönkénti megjelenésre, hogy itt felelőségre legyen vonható és információkat adjon.

Indítvány a parlamenti ülések rendjéről.

Budapest, aug. 25. Beöthy Pál elnök a képviselőház mai ülésén bejelentette, hogy gróf Károlyi Mihály két indítványt nyújtott be és pedig, hogy a képviselőház ülései ezentúl ne délelőtt 10 órától este 8 óráig, hanem 10-től délután 3-ig tartassanak és hogy szombat is lehessen interpellálni. A házszabályok 196. §-a alapján a Ház a holnapi ülés végén egyszerű szavazással dönt az indítványok felett.

Andrássy a helyzetről.

Budapest, aug. 25. Andrássy Gyula gróf a képviselőház folyosóján ma kijelentette, hogy a Rakovszky által kért zárt ülésen nagyon fontos külpolitikai kérdéseket kívántak megbeszélni és hogy őszintén sajnálja, hogy a Ház elvetette az indítványt, mert most kénytelenek ezeket a kérdéseket nyílt ülésen szöbáhozni.

A Deutschland befutott a brémai kikötőkbe.

Budapest, aug. 25. Brémából sürgönyzik:

A Deutschland ma 12 órákor fog befutni a brémai kikötőbe.

Vilmos császár távirata Bréma városához.

Budapest, aug. 25. Brémából táviratozzák, hogy Vilmos császár a Deutschland hazaérkezése alkalmából Bréma státusához a következő táviratot intézte:

„Az első német kereskedelmi tenger-alattjáró hajó szerencsés hazaérkezésének öröme és sikeres oceánutján örvendezve, a legmelegebb szerencsekívánataimat fejezem ki, a tiszteletréméltó ősi Hanza-város fényes történelmének az új dicsőségéhez. Vivat sequentes Vilmos I. R.”

Az oldenburgi herceg, Hamburg tanácsa és a lübecki tanács is táviratilag üdvözlötték Bréma tanácsát. Igen sok üdvözlő sürgöny érkezett Magyarországból is.

Osztrák minisztertanács.

Budapest, aug. 25. Bécsi távirat szerint az osztrák kormány tegnap délután újból minisztertanácsot tartott, amely délután 4 órától este 9 óráig tartott.

Ivanov tábornok az oroszok terveiről.

Budapest, aug. 25. Ivanov tábornok egy újságíróknak kijelentette, hogy Kovel előtt 800.000 főnyi orosz sereget gyűjtenek össze és bármily véráldozattal is, de áttörnek a német frontot.

HIREK.

Német hírlapírók Torontálban.

— Körut a németajku községekben. —

Nagybeeskerek, augusztus 25.

Harmine németországi újság képviselője érkezett ma Magyarországon tett körutja során Torontálvármegyébe, hogy itt meglátogassák azokat a községeket, ahol németajku polgártársaink élnek, akiknek ősei hosszú hosszú idők előtt ide települtek s azóta utódaikban lelkes fiai lettek ennek a hazának.

A német újságírók ma sorra látogatják a legtipikusabb németajku községeket: Szenthubertet, Károlyligetet, Szentborbálát, Csátadot és Zombolyát, hogy közvetlen tapasztalatokat merítsenek a mi „németjeinkről.”

Bár csak egy napos lesz a látogatás, de ezalatt a rövid idő alatt is meg fognak győződni az éles szemű újságírók arról, hogy jobb sorsuk a vidékek lakosainak talán sehol ezen a világon nem lehet s mindennek ellenkezője, amelyet lelkiismeretlen nyelvek és tollak hirdetni igyekeztek, merő hazugság, ép úgy mint mindaz, amit e hazának bármely más ajku polgárának rossz sorsáról hirdetnek.

Megelégedetten, évről-évre vagyosodva, kulturában gyarapodva élnek itt a mi németjeink, akik már voltaképpen nem is németek, hanem a legálkesebb magyarok, akiknek fiai a magyar intelligencia sorában sok és számos előkelő helyet foglalnak el.

Mi csak örömmel látjuk itt német kollegáinkat, mert minderről szemtől szembe a legközvetlenebb módon meggyőződést szerezhetünk s elvethetjük a hírért a nagy német birodalomba, hogy ideszakadt fajrokonainknak a nagy Germánia kebelében sem lehetne jobb dolguk, s hogy jó, igaz magyarok lettek, az éppen annak a természetes folyamán, hogy ez a haza megadta nekik mindazt, amiért érdemes magyarnak lenni.

Meleg szívvel köszöntjük a vármegyében német vendégeinket, akiknek látogatása most a világháború forrtegyében, a bajtársi küzdelemben kétszer olyan jelentőségű, mert a magyar harci vitézség mellett meglátják a front mögötti beesületes, erős Magyarországot, a melynek érdemes bajtársa lenni s amelynek virágzása és boldogulása német szövetségeseinknek is elsőrangú érdeke.

A német hírlapírók ma reggel érkeztek meg Torontálvármegyébe Szenthubertre s innen a mai nap folyamán ellátogatnak Károlyliget, Szentborbála, Kiskomlós, Garabos, Csátád és Zombolya községekbe.

Torontáli látogatásuknál lapunkat Somfai János szerkesztő képviseli s utjukról holnap számunkban hozunk részletes tudósítást.

— **A főispán névünnepe.** Dr. Dellimanic s Lajos főispán a mai napon üli meg nevenapját. Miután a főispán jelenleg Karlsbadban időzik, a vármegye tisztikara táviratilag fejezte ki szerencsekívánatait. A megyei és városi közéletnek számos kitűnősége ugyancsak táviratban üdvözölte ez alkalomból a népszerű főispánt.

— **A német főhadiszállás jelentése augusztus 24-ről.** A miniszterelnökéj sajtóosztálya közli: A német nagy főhadiszállás jelenté:

Nyugati harctér:

A Sommetől északra tegnap este és éjjel az ellenségnek újabb erőlködéseit meghiusi-

tottuk. Az angolok támadásaikat ismét a Thiepval és Posieres között előrehajló iv ellen, valamint a Guillemont körüli állásaink ellen indították. Maurepas mellett és különösen a helységtől délre nagy francia erőket részben komoly harc után visszavertünk. A Maastól jobbra, a Thiaumont—Fleury-szakaszon, a Chapitreben és az erdős hegységben az ágyuharc hevessége délután lényegesen fokozódott. Többszörös francia támadások a Thiaumont-erődtől délre összeomlottak. Az utóbbi napokban Bazentin és Péronnetól nyugatra légi harcban, Richebourg és Labassée vidékén pedig elhárító tüzünkkel leszedtünk egy-egy ellenséges repülőgépet.

Keleti harctér:

Eltéktelve orosz előcsapatok ellen irányult sikeres kisebb vállalkozásainktól, amelyeknél foglyokat és zsákmányt szállítottunk be, lényeges jelenteni való nincs.

Balkán harctér:

Az Ostrovótól északnyugatra emelkedő magaslatokon a szerbek a bolgár támadással szemben még ellenállást fejtenek ki. Támadásaik Dzemaat-Jeri ellen meghiusultak. Az ellenség táborából származó és szerb, francia vagy angol sikereket említő összes jelentések, amelyek akár az itt említett, akár a Vardar vagy Struma melletti harctérre vonatkoznak, merő koholmányok.

— **Halálozás.** Palkovics József es. és kir. altábornagy, a Lipót-rend lovagkeresztjének, a III. o. vaskorona-rendnek, a mexikói Guadeloupe-rendnek stb. tulajdonosa folyó hó 23-án Budapesten 83 éves korában meghalt. Az elhunytban Palkovics István ezredes, helybeli állomásparancsnok nagybátyját gyászolja. Palkovics altábornagy annak idején résztvett Miksa császárral a mexikói ekspedicióban és itt nagy érdemeket szerzett. Temetése tegnap, csütörtökön délután 4 órakor ment végbe katonai pompával, nagyszámu gyászoló közönség jelenlétében.

— **A minisztereink Torontálvármegyéhez.** A vármegye legutóbbi közgyűléséből úgy Tisza gróf miniszterelnököt mint miniszter-társait kitüntetésük alkalmából üdvözölte. A miniszterelnök most a következő leiratban köszöni meg a közönség figyelmét:

A fejedelmi kegynek velem és a kormányommal szemben legutóbb történt legkegyelmesebb megnyilvánulása alkalmából a törvényhatósági bizottságnak hoztam intézett üdvözlő feliratát jóleső örömmel vettem s ezért úgy a magam, mint a kormány nevében hálás köszönetet mondok.

Budapest, 1916 július 17.

Tisza s. k.

— **Gabonavásárlás Torontálvármegyében.** Mint olvasóink előtt ismeretes a miniszteri rendelet értelmében csak magánosok vásárolhatnak gabonát, ellenben intézetek, kórházak, internátusok ki voltak zárva a gabonavásárlásból. Torontálvármegye felterjesztéssel fordult a belügyminiszterhez, melyben kimutatja, hogy ez az intézkedés megszorítja a hatósági ellátásban részesülők számát. A miniszter ma táviratban felelt a felterjesztésre, megengedve, hogy a háziszükséglet kiegészítésére szükséges gabonavásárlásokról szóló rendelet olyképpen magyarítsassék, hogy ipartelepek, internátusok vagy egyéb intézetek, melyek növendékeiket vagy alkalmazottaikat és hozzátartozóikat háztartásszerűen látják el, úgy vásárolhassanak, mint a rendes személyi fogyasztók.

— **Katonai kitüntetések.** Graf Károly 29. gy. ezredbeli hadapródjelölt egy gépfegyverosztag parancsnokát a hadseregparancsnokság vitéz magatartásáért a másodosztályu ezüst vitézségi éremmel tüntette ki.

A hadseregparancsnokság kitüntette továbbá vitézségükért a bronz vitézségi éremmel: Tombac István, Rekesán Vazul, Dani Mihály, Molnár Imre ésKörmenyi Mihály 5. honvédegyalozredbeli honvédeket.

— **Moson átírata Torontáéhoz.** Mosonvármegye meglehangu átíratot intézett vármegyénk közönségéhez, melyben tudatja, hogy sürgős és hathatós intézkedését kéri a miniszternek, a hazánk területén a megélhetéshez

szükséges minden élelmi, termény és ipari cikknek amíg eddig is maximált gabonárák arányában egész évre leendő maximálása érdekében. Mosonvármegye a felírat pártolására kéri a vármegye közönségét, mert ezuton véli elérhetőnek azt, hogy hazánk áldott földjén senki se szenvedjen szükségét. A vármegye törvényhatósága 11-iki ülésében fog ezzel az ügygyel foglalkozni.

— **A Délmagyarországi tanítóegylet köréből.** A DMTE. választmánya az egylet érdekes elnökének, Lambrecht Péter pancsovai all. isk. igazgató elnöklése mellett e napokban Temesvárott ülést tartott. Minthogy az egylet a háborus viszonyok miatt nagy és közgyűlést nem tarthat, a választmányi ülésen intézték el az egyleti folyóügyeket. Ezek között, mint legfontosabbak, az egylet által fenn-tartott internátusok ügyei szerepeltek. Ezeknek mult évi működéséről a felügyelő-bizottságok elnökei: Knöbl József (Temesvár) és Wégling István nagybeeskereki all. isk. igazgató számoltak be terjedelmes jelentésekben. A nagybeeskereki konviktusban az elmúlt tanévben 40 tanuló, legnagyobbbrészt tanítók és köztisztviselők gyermekeit, nyert olesó díj mellett ellátást. Nagybeeskerek város áldozatkész-sége, a nyújtott kedvezmények által lehetővé tette, hogy a konviktus az olesó tartásdíjak mellett is megtudott küzdeni a súlyos viszonyokkal. A választmány Rózsa Ferenc (Otelek), Fucsek Sándor (Temesvár), Szalay Pál (Pancsova) és mások hozzászólása után helyeslőleg vette tudomásul az elnökök jelentéseit. Az ezután tárgyalt egyleti belügyek során elhatározta a választmány, hogy az egyleti tagok tájékozása céljából időnkint, szűkebb terjedelemben ki fogja adni a Bányai Jakab szerkesztésében megjelenő egyleti közlönyt.

— **A vitézségi érmek pótdíja.** A pénzügyminiszter körrendeletben intézkedik a háboruban szerzett vitézségi érmek birtokosainak járó havi pótdíjak utalványozása iránt. Eszerint az 1914. évi október 1-től kezdve az arany vitézségi érem után havi 30 korona, az első osztályu ezüst vitézségi érem után 15 korona, a második osztályu ezüst vitézségi után 7 korona 50 fillér pótdíj minden hónap 1-én esedékes azok részére, akiket már eddig kitüntettek. Az ezután történo kitüntetések után mindig az illető hónap 1-étől kezdve számítanak a pótdíjak.

— **A hadbavonultak gyermekeinek nevelése.** Belügyminiszter elrendelte, hogy oly esetekben, amikor a kiutalt hadisegély a gyermekek eltartására és nevelésére nem elegendő, a hadbavonultak gyermekei az állami gyermekmenedékhelyre vétessenek föl. A belügyminiszter intézkedése szerint a gyermekeket nevelésre a saját anyjukhoz vagy a nevelőszülőközh kell kiadni, akik ennek fejében a gyermek kora szerint 3—21 korona között váltakozó tartásdíjat minden hónapban megkapják. A szülők részére ezenfelül változatlanul kiutalják a hadi segítséget is.

— **Amerika leányának** a dollárkirálynőnek három izzalmas kalandját mutatta be tegnap a Városi Mozi s a páratlanul érdekesítő és lebilincselő fölvetések s az idegesítő kalandok ezuttal sem tévesztették el hatásukat a közönségre, amely zsufolásig meglátotta a színházat.

Holnap szombaton „A vad nyugaton” című fejezet kerül előadásra, amelyben szintén a legizgalmasabb kalandokon megy keresztül Amerika leánya.

— **Pályázat ipari jutalomdíjra.** A temesvári kereskedelmi és iparkamara újabb pályázatot hirdet a kereskedelemügyi miniszterium által a kamara kerülete (Temes, Torontál és Krassó-Szörény megye) részére létesített hét egyenkint 100 koronát kitevő jutalomdíjra. A jutalomban részesülhetnek az oly ipari, illetve gyári üzembn alkalmazottak, a kik a következő minősítéssel bírnak: 1. Magyar állampolgárság. 2. Tényleges ipari munkában való állandó alkalmaztatás. 3. Legalább 15 évi megszakítás nélküli működés ugyanazon iparvállalatnál. Tanoncévek beszámíthatók. Évadhoz kötött ipari munkában a teljesben betöltött évadok teljes évekkel egyenértékűeknek tekintetnek. 4. A rendes munkabér vagy munka-

Telefon 330. **VÁROSI MOZI A VÁROSI SZÍNHÁZBAN.** Telefon 330.

Szombaton, augusztus 26-án a harmadik kaland. Vasárnap, augusztus 27-én a negyedik kaland. Kedden, augusztus 29-én az ötödik kaland.

A világhírű Amerikan Cinema remek felvétele. Minden előadás egy befejezett cselekmény.

Amerika leánya.

Egy dollárkirálynő csodálatos kalandjai 15 fejezetben. Irta Charles Goddard. Előadják a leghíresebb amerikai színészek.

Az előadások mindenkor délután 6 órakor és este 9 órakor rendes helyárral lesznek megtartva.

kereset évi összege a bejelentés évében 2000 koronát meg nem haladhat. Mindezen feltételek teljesítése hiteles okiratokkal, esetleg munkakönyvvél, vagy annak hiteles másolatával bizonyítandók. A kerületbe tartozó gyárosok és kézműiparosok emellegre legkésőbb ez év szeptember 15-ig azon munkásaikról, akik fentiek szerint a szóban forgó jutalom odaitélsére ajánlhatók, az említett bizonyítékok bemutatása mellett az illetékes ipartestület útján tegyenek jelentést a kereskedelmi és iparkamarához.

— **Gépészek vizsgálata.** A gőzgépkezelők és kazánfűtők vizsgálata a Temesvárott szervezett bizottság által 1916. évi szeptember hó 3-án reggel 8 órakor a m. kir. államvasutak műhelyépületének helyiségében fog megtartatni. A vonatkozó szabályszerűn felszerelt kérvények a m. kir. iparfelügyelőséghez Temesvár (Józsefváros), Küttl-tér 2. sz. címeze legkésőbb a megelőző napon nyújtandók be.

— **Hadifénykép kiállítás.** A m. kir. honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala Károly István és József es. és kir. főherceg védnöksége mellett folyó véi október hó második felében Budapesten hadi fényképkiallítás rendez, melynek tiszta jövedelme a háboruban elesett hősök özvegyei és árvái javára fordították. Kiállításra kerül minden a háborúra vonatkozó, akár a harctéren, akár a mögöttes országokban eszközölt felvétel, amely tárgyának háborus vonatkozásánál vagy érdekességénél fogva a kiállításra alkalmas és a művészi mértéket megüti. A kiállításra szánt kép negatívja és a tartós technikai eljárással lehetőleg 18x24 cm. nagyságban készült, föl nem ragasztott és nem keretezett másolat f. évi szeptember 15-ig a Hadsegélyző Hivatal címére (Budapest, V., Akadémia utca 17. z.) küldendő. A felvevők nevének, a felvétel helyének és idejének megjelölésével ellátott, kiállított képek legjobbjaiból egy külön gyűjtemény készül, melynek egyik példánya a m. kir. honvédelmi miniszterium gyűjteményében, másik példánya a es. és kir. hadi-levéltárban Bécsben helyeztetik el, ahol mit a nagy idők leghitelesebb emléke, kuforrásául szolgál majd messze századok történetíróinak és hangosan hirdeti késő utóknak a magyar nemzet hősiességét, bátor kitartását és nemes lelkesedését. A hadsegélyző hivatal ezért azon kéréssel fordul a magyar katonákhoz, lássák el minél több képpel a kiállítást és vegyenek minél nagyobb számban részt a hatalmas küzdelmüket, szenvedéseiket és győztes kitartásukat a távol jövő nemedékei számára megörökítő emlék létrehozásában.

— **Adakozzunk az elesett hősök özvegyei és árvái javára!** Hadsegélyző Hivatal főpénztára, Képviselőház.

A háborus Bulgáriában.

Egy volt nagybecskereki tanár tanulmányútja. — augusztus 25.

Jakab Dávid volt nagybecskereki polgári iskolai tanár, aki jelenleg Szegeden tanárkodik, a nyáron tanulmányúton járt Bulgáriában s a háborus Bulgáriában szerzett tapasztalatait leírja a szegedi „Délmagyarország” című lapban.

A nagyérdemű leírást mi is közre adjuk az alábbiakban:

Budapesttől—Szófiáig.

Nagyjövő, hatalmas energiájú, fiatal nép. Nem tudnám pontosan megmondani, hogy a hadbaszállt Bulgáriának most mekkora a területe, lakosainak mennyi a száma; mindegy: az, amit öt heti ottlétem alatt láttam és tapasztaltam, becsületére válnék akármelyik nagymultú nyugati országnak is.

Nem akarok unalmassá válni annak a sok szenvedésnek a leírásával, amelyen át kellett esnem, amíg uttlevelemnek birtokába jutottam, mindössze csak annyit említek meg, hogy három nap alatt nem kevesebb, mint 120 kilométert kellett megtennem, — az illetékes hivata-

los faktorok igazán eléggé nem dicsérhető előzetekénél melletti is. — 30—35 fokos rekkenő hőségben, amíg a drága okmányt megkaphattam. És mintán e 120 km. körülbelül 400.000 lépést jelent, nem túlzás annak a megállapítása, hogy Magyarországon, háboru idején, igen sok lépést kell az embernek tennie, amíg végre az óhajtott „Salvus-conductus”-t magának mondhatja. És én akkor ezt a „Salvus-conductus”-t valósággal szentnek és sérthetetlennek tartottam: mekkora esalódás! De erről majd később.

Julius 17-én indultam el a fővárosból, Szegeden át Orsovára. A balkáni vonatot lekészvén, az olcsóbb, de hosszabb utiányt kellett választanom. Nem bántam meg. Orsován a katonai hatóság a legminuciózusabban átkutatta a podgyászomat. Az éjszakát ugyan csak a hatóság kivételes engedélyével a hajón töltöttem. Sőt a parancsnok egy hazafias misszióval is megbízott, aminek — sajnos — a legjobb akarattal sem felelhettem meg.

Reggel 6 órakor szedte fel hajónk a horgonyait és a vadregényes Vaskapun keresztül 8 óra tájt Kladexóra értünk.

Itt léptem először érintkezésbe bolgárokkal. Az új területeket megszálló haderők egy különiménye szállott itt fel hajónkra.

Csupa tagbaszakadt, erőteljes, bár nem egészen fiatal legények már. Napbaránított arcukon a lélek esodálatos nyugalma tükröződik vissza, koromfekete szemekben az erő és önérzet tüze ég. Alig, hogy a fedélzeten elhelyezkedtek, a derék legények reggelihez látak. A „borjú”-ból előkerült az elemózsia. Mintha az összetartozást, a testvériséget akarják dokumentálni, egy-egy sajkából két katonafalatozik.

— Mit esznek? — kértem az egyikőtől.
— Főtt marhahúst és kifőtt paprikát. Parancsol? És a derék hadi a legbarátságosabb mosoly kíséretében nyújtott át nekem egy jókora darab marhahúst. Nem akartam megbántani. Elfogadtam és nagyon jóízűnek találtam.

— Hová mennek?
— A bolgár katonának sohasem szabad erre a kérdésre másképpen felelni, mint:

Megyünk harcolni és meghalni a hazáért! Különbön majd meglátja, hogy hol szállunk ki. Egyebet nem mondhatok.

Sokáig jártam-keltem a derék fiúk között, hallgatva mélabus nótáikat, amelyek nagyon hasonlítanak a mi erdélyrészi románjaink monoton danáihoz.

— Gospodin — kérde tőlem az egyik vitéz. te „germanszki” (német) vagy?

— Nem, magyar vagyok.

— Magyar... magyar... Látod Gospodin, — mondja halkán, nehogy a szintén ott sétáló német katonák meghallja szavait, — látod Gospodin én a németeket esodálom, de a magyarokat szeretem is... Ők a mi igazi testvéreink. Megkínáltam cigarettával a derék bolgárt. Azután elgondolkoztam. (Vajjon az egész bolgár nemzet szíve szólalt-e meg ez egyszerű katonai ajkain? Később megtudtam, hogy igen.)

Viddinben nagy sokaság várja hajónkat. Messziről a város igen jó impressziót gyakorol az idegenre, monumentális székesegyházával, karesu minaretteivel. Viddin lakosságának jelentékeny része ugyanis török ajku muzeimán. (Ezt azért hangsúlyozom, mert Bulgária egyes részein, így különösen Várna környékén, keresztény törökök laknak). A kikötőben nagyon élénk az élet: minden fegyvernemhez tartozó katonák, városi lakók a legmodernebb európai ruhákban, a vidékről odasereglett asszonyok és lányok pompás, festői, kissé bizarr kosztümökben, a fezek és turbánok sokasága gyönyörködte a szemet és jelzi egyszersmint, hogy Keleten vagyunk. Ugy átszik, Viddin igen jelentékeny forgalmi város lehet, mert hajónk több, mint másfél órát időzik a kikötőben.

Hat óra tájban Lompalánkára érünk: az első bolgár kikötő, amelynek Szófiával egyenes vasuti összeköttetése van. (Viddin és Lom között most épül a vasút.)

Lom 15.000 lakosu városka, villamos világitással, elég jó kövezettel. Kerületi központ, van fiu- és leánygimnáziuma.

Előbb a titkos rendőrség kiküldöttje, majd a katonai hatóság vizsgálta át holmimat. A parancsnok, aki a bolgár hadsereg őrnagya, kérte tőlem:

— Mit akar Szófiában?

— A bolgár nyelvet és a bolgár viszonyokat akarom tanulmányozni. Megmutattam azután neki polgármesterünk ajánló levelét, amelyet meglepéssel szemlélt meg.

— Helyes, helyes — mondja — ez szép dolog és dicséretére válik önnek és azoknak, akik önt kiküldték... Ez a legalkalmasabb módja annak, hogy a nemzetek megismerjék egy-

mást... Ön szegedi? tette fel a kérdést. Sok szepet halottam a nagy alföldi metropolisról. Igen örülök, kedves tanár ur, hogy önben a magyar nemzet egy megértő és törekvő tagját üdvözölhetem.

Megköszöntem az őrnagy jóindulatát és elbucsztam tőle, mert beszállásra szólított az állomás harangja. Alig helyezkedtem el a fülkében, amikor egy alhadnagy lépett be hozzám:

— Uram, szólott ékes francia nyelven — az őrnagy ur kéreti, fogadja el ezt tőle. Bulgáriában, sajnos, csak a katonának jut dohány... Ha dohányos, sokat kellene szenvednie. Nem szeretnék, ha az ön első lépése bolgár földön kellemetlen jelenségek között kezdődne. Fogadja el.

Három doboz finom cigarettát nyújtott át nekem. Alig találtam méltó szavakat, hogy megköszönjem a megható figyelmességet.

Utunk ezután a Balkán-hegység szorosain, az Isker folyó mentén vezetett Szófia felé. A 200 kilométernyi utat, tekintve a hegyes vidéket, 12 óra alatt tette meg vonatunk. Reggel fél hét órakor érkezünk meg Szófiába.

Jakab Dávid.

Könyveket a harctérre! Küldjünk könyveket és folyóiratokat a harctérre. A könyveket és folyóiratokat a Torontál-megyei Közművelődési Egyesület készséggel továbbítja.

HIRDETÉSEK.

Ácsmestereket,

akik vasbeton talajborítási munkában jártasak, 80 fillér óránkénti munkabér mellett, keres a

Nagybecskereki Olajgyár Építési Irodája.

Nyomdásztanoncul

legalább két középiskolát jó eredménnyel végzett fiu heti-fizetéssel azonnal felvétetik

lapunk nyomdájában.

Ujság- és nyomtatvány-makulatura nagyobb mennyiségben kapható.

Cím a kiadóhivatalban.

HELYBELI BESZERZÉSI FORRÁSOK.

Biztosítási ügynökségek:

Franz J. L. (Adria) Hunyadi-utca.
Hirtenstein Márk (Bécsi bizt.) Erzsébet-tér.
Magy.—Francia bizt. társ. József fkg-u.
Ifj. Rigó István (Első M. Alt.) Árpád-u. 21.
Steinitzer Géza (Ass. Generali) Hunyadi-u.

Borbély és fodrász:

Ikity Dnsán, Hunyadi-utca.
Nagyvinszky Iván, Hunyadi-u.

Butorgyár:

Beneze A. és fia, Hunyadi-utca.

Cementgyár:

Özv. Gattmann Jakabné és fiai, Kültel

Cipőkereskedők:

Kertész A., Iskolaépület.
Wilhelm Ferenc, Hunyadi-utca 2.

Divatáruház:

Boskovits S. J., Hunyadi-utca 2.
Bukovácz István, Hunyadi-utca.
Mesznik Imre, Pénzügyi palota.

Ékszerészek:

Mesznik R. özvegye, Hunyadi-utca.

Dobogógyár és műkönyvkötészet:

Schneider János, Aradáci-ut.

Drogueria:

Melkuhn Dezső, Hunyadi-utca.

Fényképez:

Oroszy Lajos, Korona-utca.

Férfiszabók:

Grünbaum Vilmos, Hunyadi-utca.
Kocsis É., Megyeház-utca, a m. kir. posta-
épülettel szemben.

Gépjavitó műhely:

Bürger és Grünwald, Temesvári-u.

Gőzfűrés:

Engel Sámuel, Eötvös-utca.
Kereskedelmi részv.-társ. Eötvös-u.

Gyógyszertárak:

Kollarich Gábor, Melencei-utca.
Vági Sándor, szerb egyházpalota.

Háló, kötéláru kereskedés:

Konkoly Róza I. és Testvérei, József Fő-
herceg-utca 5.

Kávéház:

Sólyom György, Klub-kávéház.

Kézműáru-, rövidáruüzlet:

Benő Testvérek, Hunyadi-utca.
Eisenstädter S. és társai, Hunyadi-utca.
Freund S. és fiai, Hunyadi-utca.
Stagelschmidt János, Hunyadi-utca.

Könyv-, zenemű- és papirkereskedés:

Almásy Elek, Hunyadi-utca.
Mangold Lipót, Hunyadi-utca.

Könyvkötészet:

Schneider Lajos, Megyeház-utca (Pest-
szállodával szemben).

Kőművesek:

Hoff N. és társa.

Lakatosműhely:

Engel Ádám, Megyeház-utca.

Lisztkereskedés:

Klein Mór, Hunyadi-u.

Női kalap- és kézimunkaüzlet:

Tolvay Józsefné, Hunyadi-utca.

Ruhakereskedés:

Felsenstein Ferenc, Hunyadi-utca.
Goldschmidt Lipót, Hunyadi-utca.

Sirkóraktár és szobrászterem:

Tenner Alajos, Szerbtemplom-utca.

Szállító-cég:

Perl Mór, szerb egyházpalota.

Szállodák:

Beneth nagyszálloda, Ferencz József-tér.
Korona-szálloda, Erzsébet-tér.
„Pest városához” e. szálloda, Megyeház-u.

Szeszgyár:

Lukács és társa, Kültelek.
Schwirtlich Alajos, Aradáci-utca.

Téglagyár:

Klein Bernát.

Temetkezési intézet:

Beneze A. és fia.

Tűzifa-, épületfakereskedés:

Annau örökösök, Korona-utca.
Kurländer Imre, Aradáci-ut 1.

Uridivatáruház:

Liptay Dezső, Hunyadi-utca.

Vaskereskedés:

Boleszny Antal, Hunyadi-utca.
Berényi Bódog, Hunyadi-utca.
Daun Gyula, Hunyadi-utca.

Vendéglő, étterem:

Kovács János, vasuti vendéglő.
Magyar Király söresarnok.
Mareoin Jenő, Kaszinó-vendéglő.
Remsing Mátyás, Otthon-söresarnok.
Tóth és Norizsán, a nagyhíd mellett.

Virágkereskedés és kertészet:

Oláh Gábor, Bajza-u.

Hirdetéseket

jutányos árérti közül a

Torontál

pol. napilap kiadóhivatala.